

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Norrbottens Föreningsarkiv

2023

Verksamhetsberättelse för Norrbottens Föreningsarkiv 2023

Styrelsen för Norrbottens Föreningsarkiv (Föreningsarkivet) avger härmed sin berättelse för verksamheten under perioden 2023-01-01 – 2023-12-31.

Styrelsens sammansättning

Ordförande:	Roine Viklund	t.o.m. 2023
Ledamöter:	Thomas Åkerlund	t.o.m. 2023
	Mats Nordström	t.o.m. 2024
	Margareta Pohjanen	t.o.m. 2024
	Peter Eriksson	t.o.m. 2023
	Mats Niemi	t.o.m. 2026, utsedd av Region Norrbotten
	Eric Lundvall	t.o.m. 2026, utsedd av Region Norrbotten
Ersättare:	Jan-Ivar Johansson	t.o.m. 2023
	Wivi-Anne Nilsson	t.o.m. 2023
	Eivor Olofsson	t.o.m. 2026, utsedd av Region Norrbotten

Som vice ordförande har Peter Eriksson tjänstgjort.

Revisorer

Revisor:	Tommy Sandström	t.o.m. 2023
	Bernt Drugge	t.o.m. 2026, utsedd av Region Norrbotten
Ersättare:	Hans Palmgren	t.o.m. 2023
	Krister Hammarbergh	t.o.m. 2026, utsedd av Region Norrbotten

Valberedning

Kent Ögren Mats Johansson

Mandatperioderna löper till efter verksamhetsårets påföljande årsmöte, med undantag för ledamöter utsedda av Region Norrbotten, vilkas mandatperiod löper till aktuellt årsskifte.

Sammanträden

Styrelsen har under året sammanträtt följande datum:

17/1, 21/3, 9/5, 7/6, 8/11

Föreningens årsmöte 2023 genomfördes den 9 maj på Arkivcentrum med tjugotre (23) deltagare, varav åtta (8) representanter för medlemsföreningar. Som mötesordförande tjänstgjorde Kent Ögren.

Prioriteringar och viktiga händelser

År 2023 har präglats av en prioritering av särskilda insatser för att utveckla och åtgärda brister inom arkivvård och medlemsadministration, samt av att årsmötet beslutade om nya medlemsvillkor och vissa förändringar i avgiftsmodellen. Föreningsarkivet har dessutom lagt en relativt stor arbetsinsats, som delvis varit projektfinansierad, på att ta fram två nya skriftliga arkivhandledningar och ett uppdaterat informationsblad.

Magnetband, fanor och digitala handlingar är tre mediekategorier som ägnats särskild omsorg under året. Riksantikvarieämbetet och Region Norrbotten beviljade Föreningsarkivet stora projektbidrag för att förbättra värden av de magnetband som förekommer i arkiven, arbetet med ordna, förteckna och fotografera beståndet av föreningsfanor har färdigställts och *digitalt bevarande* är ett tema som återkommit både för en konferens Föreningsarkivet anordnat tillsammans med Norrbottens museum, och i arbetet med arkivhandledningar.

Personal

Under 2023 har följande personer tjänstgjort vid Föreningsarkivet:

- Arkivchef Tore Andersson Hjulman
- Arkivarie Ginger Karström
- Arkivarie Riia Chmielowski, visstidsanställd t.o.m. 2023-02-10
- Arkivassistent Annika Emmoth
- Arkivassistent Per Marklund

Under året har Föreningsarkivet även tagit emot en person för arbetsträning.

En överenskommelse har träffats med Per Marklund om deltidspensionering, vilket innebär att hans sysselsättningsgrad har nedsatts från 100% till 60% från och med den 1 december. Ett nytt anställningsavtal har också ingåtts med Annika Emmoth från den 1 januari 2024, i vilket sysselsättningsgraden nedsätts från 75% till 50%. Slutligen rekryterade Föreningsarkivet också en ny arkivarie till projektet *Räddningsaktion för magnetband*; Emma Börjesson tillträder tjänsten den 8 januari 2024.

Råd och service till föreningslivet

Utbildning och information

Med finansiering från Kulturrådet har Tore och Ginger arbetat fram en ny arkivhandledning till stöd för såväl medlemsföreningar som föreningslivet i stort. Ambitionen är att den ska kunna spridas i både digital och analog (tryckt) form och vara ett sätt att nå ut med information om såväl goda arkivpraktiker som möjligheten att teckna medlemskap i Föreningsarkivet. Därutöver har Tore även utformat en mindre omfattande handledning som specifikt avser digitalt bevarande. Den är utarbetad med en förhoppning om att uppmuntra föreningar att göra så mycket de kan och klarar av för att det ska finnas förutsättningar att bevara och leverera dagens digitala handlingar till Föreningsarkivet när detta blir möjligt. Den digitala handledningen har delats med landets övriga medlemmar i Föreningen för Sveriges länsarkivarier med förhoppningen om att få till stånd någon form av gemensam förvaltning av dokumentet.

Den 6 oktober arrangerade Föreningsarkivet en konferens på temat *digitalt bevarande i enskilda arkiv* tillsammans med Norrbottens museum och med finansiering från Region Norrbotten. Konferensen ägde rum på Clarion Hotel med omkring femtio deltagare, främst från föreningslivet men också från Åjtte, Nordkalottbiblioteket, Piteå museum och Tornedalens museum. Huvudtalarna representerade Riksarkivet och Enskilda e-arkivet.

Från arkivkonferensen den 6 oktober på Clarion Hotel.

Föreningsarkivet anordnade dessutom fem halvdagskurser i olika frågor som rör arkiv och informationshantering, riktade till föreningar. Även kursverksamheten utarbetades inom ramen för Arkivcentrum och Kulturrådet stod för finansieringen i form av projektmedel. Kurserna behandlade GDPR, arkivism, arkivvård, handskriftstyddning och informationshanterings betydelse för interndemokrati och verksamhetsutveckling. I genomsnitt deltog cirka 17 personer per kurstillfälle.

Individuell arkivrådgivning har skett löpande, huvudsakligen i samband med leveranser av arkivmaterial från medlemsföreningar.

Mottagning av arkivmaterial

Under året har Föreningsarkivet tagit emot 109 arkivleveranser.

Medlemsföreningarna

Vid årets slut hade Föreningsarkivet 264 föreningar som medlemmar, vilket är tre medlemmar fler än föregående år.

Två medlemsbrev har utgått till medlemsföreningarna med nyheter och information om Föreningsarkivets verksamhet. I höstbrevet informerades medlemsföreningarna om de stadge-, villkors- och avgiftsändringar som årsmötet beslutat om.

Utvecklingen av medlemsadministrationen har fortsatt. Annika har fortsatt arbetet med det administrativa årshjulet och lathundarna för att underlätta överlämning av arbetsuppgifter. Dessutom har ett nytt medlemsregister tagits fram för att ersätta de parallella medlemsregister som tidigare använts för olika uppgiftskategorier. Det nya registret har utformats för att kunna hantera de avgiftsrabatter och särskilda avgifter för verifikationer som införts. Samtidigt har också nya blanketter utarbetats för att överensstämja med de nya villkoren. Blanketterna används för medlemsansökan, uppsägning av medlemskap, arkivleverans, deponentregistrering, utlån och medgivande av utlån eller publicering.

Den löpande medlemsadministrationen har alltjämt lidit av kapacitetsproblem vilket inneburit att alla obetalda fakturor inte kunnat följas upp med efterforskningar kring om vi har rätt fakturaadress. Vi har inte heller kunnat följa upp alla aktiva föreningar som har handlingar i Föreningsarkivets vård utan att vara medlemmar. Ginger har dock lagt grunden till en sådan uppföljning genom att ta fram en förteckning över föreningarna i fråga.

Tore har arbetat fram ett uppdaterat informationsblad i A5-format. Den riktar sig både till potentiella medlemmar och till potentiella arkivanvändare. Föresatsen har varit att på ett kärnfullt sätt förmedla kunskap om de tjänster Föreningsarkivet erbjuder och de värden som det skapar. Medlemsföreningarna lyfts fram som aktörer som tar ansvar för källorna till sin egen historia.

Arkivvård

Målsättningen att succesivt omfördela arbetstid från särskilda insatser och utvecklingsarbete till den löpande verksamheten har genomförts i begränsad utsträckning. Det har inneburit att ordnings- och förteckningsarbetet fortfarande inte har kommit i balans med inleveranserna, och vi har inte heller fullt ut kunnat följa upp obetalda fakturor eller deponenter utan medlemskap.

Arkivet efter Lule älvs flottningsförening

Under februari gick Riia i mål med arbetet att ordna och förteckna arkivet efter Lule älvs flottningsförening. Slutresultatet består av 771 noggrant redovisade volymer och utgör en stor tillgång för alla som är intresserade av originalkällor som berör älvsflottningen och den

särskilda form av sammanslutning med statliga privilegier som flottningsföreningen representerar.

Digitiseringsplan

Tillsammans med en arbetsgrupp inom Norrbottens museum har Tore arbetat fram en plan för arbetet med att digitisera (göra digitala kopior) arkivhandlingar och föremål. Planen innehåller metod- och nulägesbeskrivningar, en bedömning av vilka utvecklingsåtgärder som bör vidtas och en prioriteringsordning med avseende på vad som ska digitiseras. Planen är en målsättning i Region Norrbottens kulturplan för 2022–2026 och ska fastställas under 2024.

Fanbestånd

Arbetet med att ordna och förteckna de föreningsfanor som Föreningsarkivet förvaltar har färdigställts av Per. Uppskattningsvis har över 150 fanor åtgärdats under året. Fanorna förvaras upprullade på papprör med plats för fanstänger i mitten av rullen. Per har också fotograferat alla fanorna så att onödig hantering kan undvikas och grundläggande information om fanornas utformning blir enkelt åtkomlig för arkivanvändare.

Arkivredovisningssystemet (Visual Arkiv) har ännu ingen funktion för att kunna publicera bilder eller andra bilagor direkt på webben men Föreningsarkivet ska utreda om det i stället går att göra detta via något annat system.

Magnetband

Tore och Per har företagit en utredning av statusen för de magnetband (kassettband, VHS, rullband) som Föreningsarkivet förvaltar. Vi ville veta ungefär hur många band vi har, hur de är förtecknade, vilka formattyper som är vanligast och var de förvaras. För de inspelade intervjuer som hör till Föreningsarkivets eget arkiv finns det flera olika förteckningar som alla är ofullständiga, vilket skapar problem vid eftersökningar. I fråga om de band som hör till donerade eller deponerade arkiv förvaras dessa utspridda bland pappershandlingarna vilket försvårar kontroll och överblick. Det finns en överhängande risk att information går förlorad i takt med att banden åldras. Föreningsarkivet sökte därför projektmedel från Riksantikvarieämbetet för projektet *Räddningsaktion för magnetband*. Projektet syftar till att förbättra förutsättningarna för bevarande och öka sökbarheten genom att ordna magnetbanden i en separat lokal, upprätta en separat förteckning samt bedöma skick och bevarandevärde för att kunna göra riktade digitiseringsinsatser. Riksantikvarieämbetet beviljade Föreningsarkivet ett bidrag om 408 000 kr, vilket var det näst största bidragsbeloppet i hela utlysningen. Föreningsarkivet sökte därefter kompletterande projektstöd från Region Norrbotten, som beviljade ytterligare 300 000 kr. Projektmedlen ska användas för att anställa en arkivarie som ska leda och genomföra projektet. Rekryteringen genomfördes under hösten, med mycket gott resultat, och projektet kommer att pågå mellan den 8:e januari 2024 och den 31 januari 2025. Inför projektstarten har Ginger gjort en planering av förvaringssystem (hyllor i kompaktsystem) i den lokal som magnetbanden ska

förvaras i. Norrbottens museum har beslutat att köpa in systemet för montering i januari 2024.

Metadata från kommuninventeringar

Under 1970- och 80-talen genomförde Föreningsarkivet en omfattande inventering av Norrbottens föreningsliv, kommun för kommun. De upplysningar som samlades in om föreningarnas verksamhet, historik, lokaler och organisatoriska sammanhang finns bevarade i häften, dessa har nu genom Pers försorg återanvänts för att komplettera den information (metadata) som finns inlagd om arkiven i vårt förteckningssystem Visual Arkiv.

Oförtecknade leveranser

En inventering av Föreningsarkivets bestånd av oförtecknade leveranser genomförts av Ginger för att åtgärda felaktigheter i hur leveranserna har förtecknats. Det är ett alltför vanligt problem att arkivleveranser som förtecknats fortfarande är registrerade som oförtecknade, och att det förekommer oregistrerade leveranser och att handlingar från olika arkivbildare har blandats samman. Avstämningen mot förteckningssystemet beräknas vara klar i början av 2024.

Utlånade arkivhandlingar

Ginger har samlat ihop arkivfragment som hon bedömt har en mer naturlig kontext hos andra arkivinstitutioner. Det har exempelvis rört arkivhandlingar som saknar anknytning till Norrbotten. Arkivhandlingarna har sedan överlämnats till de berörda institutionerna, vilket både sparat hyllutrymme hos Föreningsarkivet och bidragit till att fylla luckor i andra arkivbestånd. Ginger har också följt upp registrerade utlån av arkivhandlingar (i regel utlån till representanter för deponenterna) och försökt lokalisera dessa. I de fall de inte redan varit tillbakalämnade har hon också försökt återföra dem till Föreningsarkivet.

Övriga arkivvårdsinsatser

Ginger och Per har fortsatt det systematiska arbetet med att rätta felaktigheter i förteckningarna i Visual Arkiv. Den systematiska omflyttning som Per genomför för att separera aktiva och avslutade arkiv i stora arkivsalen (plan 1) har också fortsatt i god takt. Uppemot 100 arkiv har omflyttats och i flertalet fall också förtecknats. Vi har också beställt och monterat 138 nya hyllplan till arkivskeppen (finansierade inom ramen för Arkivcentrum). Under året har också ett nytt avfuktningsystem installerats i anslutning till arkivsalen, men arkivlokalerna har alltså vissa problem och brister som på Föreningsarkivets initiativ sammanställts i en behovslista om tolv punkter som Arkivcentrum lagt fram i kommunikationen med hyresvärden Regionfastigheter. Arbetet med att ta fram rutiner för att motverka skadedjur och mögel har påbörjats av museets IPM-koordinator men har inte fastställts.

Arbetet med att förteckna Föreningsarkivets boksamling har till stora delar avklarats inom ramen för en arbetsträning. Arbete återstår dock innan förteckningen kan göras tillgänglig för allmänheten. Förtecknandet av föremål har inte genomförts på grund av tidsbrist.

Tillgängliggörande

Samarbete med Norrbottens museum

Föreningsarkivet har ett omfattande samarbete med Norrbottens museum i form av Arkivcentrum Norrbotten. Arkivcentrum har lokaler på Björkskatan i Luleå, som förutom arkiv och personalutrymmen också rymmer en reception, en forskarsal och ett referensbibliotek. Personalen har ett nära samarbete, framförallt i arbetet med att tillgängliggöra arkivbestånden. Samarbetet regleras formellt av ett avtal med Region Norrbotten. Det nuvarande avtalet löper fram till den 1 januari 2025, men kommer att förlängas automatiskt med tre år om ingen av parterna säger upp det. Den avdelning inom museet som Föreningsarkivet samarbetar med kring Arkivcentrum har under året slagits samman med avdelningen Bildarkiv & samlingar. Detta har inneburit att samarbetet i vissa fall omfattar en större personalgrupp, som delvis också arbetar med andra saker än arkiv. Det har också inneburit att Norrbottens museum nu har en chef som i högre utsträckning än tidigare är på plats på Arkivcentrum och som kunnat överta en del av det ansvar som tidigare fallit på Föreningsarkivets chef. Den nya organisationen och styrningen har samtidigt inneburit att Föreningsarkivet involverats i fler arbetsgrupper och möten, exempelvis rörande IPM (strategi för att förebygga skadedjur), museets flyttprocess för föremålssamlingar samt arkiv- och samlingsförvaltningsplanering. I det dagliga arbetet med förfrågningar, besök och arkivpedagogik fortsätter dock Arkivcentrum vara en verksamhet för sig.

Arkivcentrums ordinarie besökstider har varit tisdag–torsdag kl. 9–15, men det har även varit möjligt att avtala om besök andra dagar och tider. Personalen från såväl Föreningsarkivet som museet delar på ansvaret för bemanningen av receptionen och förfrågningar om arkivmaterial fördelas utifrån deras innehåll. En och samma förfrågan kan inte sällan behöva hanteras av såväl Föreningsarkivet som museet. Föreningsarkivets personal har under året besvarat drygt 250 arkivförfrågningar.

Arkivpedagogik

Föreningsarkivet har fortsatt bidra till Arkivcentrums arkivpedagogiska verksamhet, såväl i planering som genomförande. Genom arkivpedagogiken skapas möjligheter att nå ut till en bredare allmänhet eller specifika målgrupper, väcka intresse för arkivverksamheten och sprida kunskap om de resurser den erbjuder var och en att ta del av. Under året har 15 arkivcaféer, med föreläsningar på olika teman, arrangerats i Arkivcentrums bibliotek. Föreningsarkivet har också arrangerat eller medarrangerat nio olika arkivvisningar för besöksgrupper. Därutöver tillkommer visningar för enskilda gäster.

Liksom tidigare år medarrangerade Föreningsarkivet *Arkivens dag* som ägde rum lördagen den 11 november på temat *färg och form*. Programmet innehöll i vanlig ordning såväl arkiv- och föremålsvisningar och föreläsningar som en utställning. De inbjudna föreläsarna

omhändertog sakkunnigt ämnesområdena *Graffiti och subkulturer i Luleå 1980-1991* och *tatueringskonstens myter, fakta, historia och framtid*. Utställningen iordningsställdes av Ginger och Per med affischer, politiska pamfletter och propagandaskrifter och andra arkivhandlingar med särskilda grafiska kvaliteter. Dessutom förevisades exemplar ur Pitebygdens forskarförenings rika samling av historiska fotoalbum, liksom en variationsrik gemsamling som Per skapat. Besöksantalet uppgick till knappt 50 personer, vilket är färre än föregående år och vi bedömer är betydligt under genomsnittet.

Föreningsarkivet har under året också varit behjälpliga i det arbete som utförts av Sannings- och försoningskommissionen för tornedalningar, kväner och lantalaiset. Ginger deltog som representant för Föreningsarkivet när kommissionen överlämnade sitt slutbetänkande till kulturministern den 15 november i Pajala.

Samarbete med LTU

Med anledning av att LTU:s lärarutbildning är pausad var det få uppsatsstudenter i år. Föreningsarkivet tog emot tre studenter för en introduktion till arkivet och rådgivning i uppsatsarbetet.

Webbplats och sociala medier

Norrbottens museum har beställt en ny webbsida med förbättrad funktionalitet. Ansvariga har kommunicerat att Arkivcentrum även fortsättningsvis kommer att vara representerad med en sida på den nya webbplatsen, medan Föreningsarkivet däremot inte längre kommer att förfoga över några egna sidor.

Finansiering och uppdrag

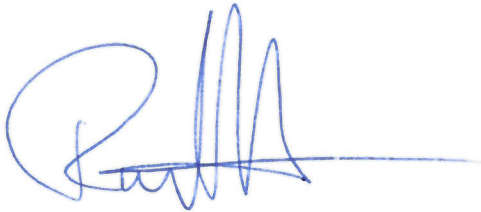
Föreningsarkivet finansieras genom medlemsavgifter, regionala och statliga medel som förmedlas av Region Norrbotten i den rådande kultursamverkansmodellen samt kommunala bidrag. Föreningsarkivet erhåller därtill ersättning från Arbetsförmedlingen.

Föreningsarkivet har i uppdrag av Region Norrbotten att:

- Uppfylla samtliga generella villkor samt för området specifika villkor enligt *Villkor för kulturenhetens verksamhetsstöd*.
- Arbeta systematiskt för hållbarhet, jämlikhet, jämställdhet och tillgänglighet.
- Medverka till samverkan och nätverksbyggande mellan länets organisationer, föreningar och övriga aktörer med koppling till organisationen.

Slutord

Styrelsen för Norrbottens Föreningsarkiv vill framföra ett varmt tack till medlemmar och finansiärer för ekonomiskt stöd och engagemang som möjliggjort Föreningsarkivets verksamhet.

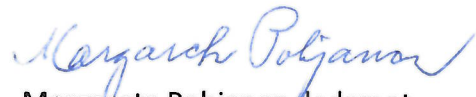
Roine Viklund, ordförande

Thomas Åkerlund, ledamot

Mats Nordström, ledamot

Margareta Pohjanen, ledamot

Peter Eriksson, ledamot

Eric Lundvall, ledamot

Mats Niemi, ledamot